

שמות ט וארא

לֹב וְהַחֲטָה וְהִכְסֶמֶת לֹא גִבּוֹ כִּי
אֲפִילֹת הִנֵּה: מִפֶּטִיר לֹב וַיֵּצֵא מֹשֶׁה מֵעַם
פְּרַעֲה אֶת־הָעִיר וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו אֶל־
יְהוָה וַיַּחְדְּלוּ הַקְּלֹת וְהַבָּרָד וּמָטָר
לֹא־נָתַן אֶרְצָה: לד וַיֵּרָא פְּרַעֲה כִּי־
חָדַל הַמָּטָר וְהַבָּרָד וְהַקְּלֹת וַיִּסָּף
לַחֲטָא וַיִּכְבַּד לִבּוֹ הוּא וַעֲבָדָיו:

רש"י

(נב) כי אפילת הגדה. מאומרות, ועדיין היו רכות ויכולות לעמוד צפני קשה, ואף על פי שנאמר ואת כל עשן השדה הכה הצרד, יש לפרש פשוטו של מקרא, צעשנים העומדים עקלקס, הראויים ללקוח צרד. ומדרש רבי תנחומא (וארא טו) יש מרצמינו שנחלקו על זאת, ודרשו כי אפילות, פלאי פלאות נעשו להם שלא לקו:

רמב"ן

אבל הפשתה והשעורה נכתה והחטה והכסמת שהן לכל חיתכם לא נכו במכה הזאת, והן ביד האלהים לאבד אוחם מכם אם תשובו ותחטאו לפניו, רמו להם למה שאמר (להלן י ה) ואכל את יתר הפלטה הנשאת לכם מן הברד:

אור החיים

והנה כראות פרעה כי לא שלטה מכת הצרד צמחה וכוסמת שלט כפי הטבע כאומרם פלאי פלאות נעשו להם, הוא לא יתלה כי ה' הפליא אלא יתלה כי אין שליטת אלהי ישראל בכל הווה, וזה יגיד ח"ו השיחוף, ואין שליטה בכל, וזה היה לו מקום להכזיב לנו, ולהאמר משה ידעתי כי טרם תיראון, וטעמו כי הפשטה וגו' והמטה וגו' לא נכו. ועשה ה' פלא זה לחזק לנו פרעה כאשר דבר ואני אחזק וגו':

פירוש החוקוני

כי אפילות הגדה. לשון אופל, שהיו עוד כארץ ולא גראו: (לד) כי חדל המטר. שלא הבטיחו משה רק בקולות וברד, אמר עכשיו משה בראי הוא, ולפיכך ויסוף לחטוא:

פרשת בא

לענות מפני. לפי שאתה מתגאה על יתר הפליטה הנשאת לכם מן הברד: